

СТАРІННЯ НАСЕЛЕННЯ НА ПРИКЛАДІ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Іванова І.В., студентка групи ЕК-4/1

В Україні, порівняно з іншими країнами, процес старіння населення відбувається середніми темпами. По мірі того, як люди старшого віку починають становити значну частку населення України, пріоритетними завданнями є формування ефективної соціально-економічної політики та дієвої системи соціального забезпечення

Зважаючи на актуальність теми, багато вітчизняних науковці розглядали процес старіння населення та його наслідки в багатьох аспектах, зокрема Е. М. Лібанова, С. Ю. Аксьонова, Б. О. Крімер.

Мета нашого дослідження: визначення особливостей та наслідків старіння населення Миколаївської області.

Життєздатність і розвиток кожної держави тісно пов'язаний зі стійким демографічним розвитком, що гарантує суспільству відтворення людських поколінь. На сьогодні демографічна ситуація в Україні характеризується скороченням народжуваності, зростанням смертності і як результат – старінням населення, що порушує сприятливий демографічний баланс.

Ми розглянули чисельність постійного населення Миколаївської області та його вікову структуру за 1959 – 2019 роки для виявлення типу населення та визначення демографічних процесів на території області..

Таблиця 1 Чисельність постійного населення Миколаївської області та його вікова структура

Вік	1959 р.		1970 р.		1979 р.		1989 р.	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%
0-14	264857	26,2	281971	24,6	276394	22,2	303729	22,9
15-49	530784	52,5	586963	51,2	630642	50,7	645145	48,6
50 і старше	215890	21,3	278362	24,3	335668	27,0	379432	28,6
Всього	1011531	100,0	1147296	100,0	1242704	100,0	1328306	100,0

Джерело: побудовано автором за допомогою статистичної інформації [1]

Таблиця 2 Чисельність постійного населення Миколаївської області та

Вік	1990 р.		2000 р.		2012 р.		2015 р.		2019 р.	
	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%
0-14	303729	22,8	240444	18,7	170478	14,5	176793	15,2	176360	15,6
15-49	645145	48,4	661384	51,3	591216	50,2	563439	48,4	532516	47,1
50 і старше	384584	28,8	387043	30,0	415814	35,3	423395	36,4	421445	37,3
Всього	1333458	100,0	1288871	100,0	1177508	100,0	1163627	100,0	1130321	100

його вікова структура

Джерело: побудовано автором за допомогою статистичної інформації [1]

Дані таблиці 1 свідчать, що в 1959 році тип населення Миколаївської області відповідав за таблицею 3 критеріям стаціонарного типу за Зунбергом та прогресивного типу за Мерковим. В цілому цей період характеризується переважанням частки дітей (26,2%) над прабатьками (21,3%). В 1970 році тип населення відповідає класифікації «стаціонарний тип», тобто відбулося врівноваження частки дітей та прабатьків. При цьому відмітимо, що питома вага вікової групи «0-14» знизилась з 1970 року до 1959 року на 1,6 в.п. як і група батьків на 1,3 в.п. Натомість зросла частка вікової групи «50 і старше» майже на 3 в.п. В цілому загальна чисельність постійного населення області в 1970 році в порівнянні з 1959 роком зросла 135766 осіб. Як і в кожній віковій категорії: «0-14» на 17114 осіб, «15-49» на 56179 осіб, «50 і старше» на 62472 особи. Отже зміна типу населення області в 1970 році значною мірою відбулась за рахунок зростання чисельності населення у віковій групі «50 і старше».

За період з 1979 до 2019 року тип населення характеризується повільною зміною поколінь, в якому частка прабатьків переважає питому вагу дітей, що є ознакою регресивного типу населення. При цьому відмітимо що у 1989 році у порівнянні з 1979 роком чисельність населення у віковій групі «0-14» зросло на 27335 осіб, а у віковій групі «50 і старше» на 43764 особи. Тобто збільшення чисельності постійного населення групи прабатьків відбувається більш швидкими темпами в 1,13 рази або на 13%, ніж група

дітей віком до 14 років в 1,1 рази або на 9%. Загальний приріст постійного населення Миколаївської області в 1989 році у порівнянні до 1979 року становив 85602 особи.

Як свідчать дані таблиці 2 вікова структура населення в 1990 році залишається без змін на рівні 1989 року та характеризується регресивним типом, при цьому відбувається зниження народжуваності та продовжує зростати чисельність населення вікової групи «50 і старше».

З 1992 року по 2019 рік в Миколаївській області спостерігається звужений режим відтворення населення, а чисельність померлих переважає чисельність народжуваних. Внаслідок чого питома вага дітей менше вікової групи прабабків. Так, наприклад, в 2019 році в структурі постійного населення області частка вікової групи «0-14» менша ніж «50 і старше» на 21,4 в.п. тоді як в 1990 році лише на 6 в.п.

Висновки. Отже, аналіз вікової структури постійного населення Миколаївської області показав погіршення ситуації, встановлення регресивного типу та наявності процесу депопуляції населення.

Суттєвими наслідками старіння та депопуляції населення є подальше скорочення відтворення трудового потенціалу населення, збільшення економічного навантаження на працездатне населення, необхідність економічного забезпечення та соціальної підтримки осіб похилого та старечого віку.

Список використаних джерел

1. Головне управління статистики у Миколаївській області [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://mk.ukrstat.gov.ua/>

Науковий керівник Крилова І.Г. канд. економ. наук, доцент